نامه به سردبیر

راهبردهای کشورهای شرق آسیا در مواجهه مؤثر با کووید-۱۹: درس آموخته‌هایی برای ایران

لیلا دشمنگیر [۱]، علیرضا محبوب اهری [۲]، کمال قلی پور [۳]، صابر اعظمی آغداش [۳]، لیلا کلانکش [۴]، پری‌ناز دشمنگیر [۵]، خورشید مبصری [۶]، رحیم خدایاری زرنق [۳*]

[۱] دانشیار، گروه مدیریت و سیاستگذاری سلامت، دانشکده مدیریت و اطلاع رسانی پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی تبریز، تبریز، ایران

[۲] دانشیار، گروه اقتصاد سلامت، دانشکده مدیریت و اطلاع رسانی پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی تبریز، تبریز، ایران

[۳] استادیار، گروه مدیریت و سیاستگذاری سلامت، دانشکده مدیریت و اطلاع رسانی پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی تبریز، تبریز، ایران

[۴] دانشیار، گروه فناوری اطلاعات سلامت، دانشکده مدیریت و اطلاع رسانی پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی تبریز، تبریز، ایران

[۵] دکترای آموزش بهداشت و ارتقای سلامت، شبکه بهداشت و درمان تبریز، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی تبریز، تبریز، ایران

[۶] دانشجوی دکتری سالمندشناسی، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی تبریز ، تبریز، ایران

*** نویسنده مسؤول:** رحیم خدایاری زرنق
Rahimzarnagh@gmail.com

ارجاع: دشمنگیر لیلا، محبوب اهری علیرضا، قلی پور کمال، اعظمی آغداش صابر، کلانکش لیلا، دشمنگیر پری‌ناز و همکاران. راهبردهای کشورهای شرق آسیا در مواجهه موثر با کرونا ویروس جدید: درس آموخته هایی برای ایران. راهبردهای مدیریت در نظام سلامت ۱۳۹۸؛۴ (۴): ۳-۳۷۰.

واژه‌های کلیدی: کووید-۱۹، راهبرد، شرق آسیا، ایران

کاربرد مدیریتی: ارائه راهکارها و استراتژی‌های کوتاه مدت و میان مدت کاربردی برای مواجهه مؤثر و مدیریت مناسب شیوع ویروس کووید- ۱۹ در ایران

تاریخ دریافت: ۱۳۹۸/۱۲/۲۲
تاریخ اصلاح نهایی: ۱۳۹۸/۱۲/۲۴
تاریخ پذیرش: ۱۳۹۸/۱۲/۲۴

شیوع ویروس جدید کرونا موسوم به کووید- ۱۹ در چین در اواخر سال ۲۰۱۹ و سپس روند سریع همه گیری آن در نقاط مختلف دنیا نگرانی‌های زیادی را در کشورهای مختلف به وجود آورده است. سرعت بالای انتشار ویروس باعث شده کشورها با حجم وسیعی از افراد مبتلا روبرو شوند. به‌طوریکه تا تاریخ ۱۵ مارس ۲۰۲۰، ۱۶۳هزار نفر در سراسر دنیا به این ویروس مبتلا شده‌اند. هرچند تا همین تاریخ بیش از ۷۶ هزار نفر نیز بهبود یافته‌اند. لیکن میزان ابتلا همچنان حالت افزایشی دارد. این میزان ابتلا در مدتی کمتر از ۳ ماه اتفاق افتاده است. همچنین عدم وجود درمان اختصاصی قطعی نیز باعث شده تا با بیش از ۶ هزار مرگ در طی این مدت روبه‌رو شویم (۱).

شاه بیت مواجهه مؤثر با بیماری‌های ویروسی واگیردار پیشگیری است. به نظر می‌رسد در مقطع کنونی لازم است اولویت پیشگیری بر درمان بیش از هر زمان دیگری از حالت شعاری خارج شده و به مسأله‌ای محسوس و ضرورتی مورد نیاز تبدیل گردد. اما کشورهای مختلف چگونه و تا چه حدی توانسته‌اند این شعار را عملی نمایند. اگر بخواهیم به داستان مواجهه کشورهای مختلف با این ویروس وارد شویم ابتدا باید از چین شروع کنیم. کشوری با جمعیتی میلیاردی، شهرهایی پرجمعیت و میلیونی، اماکنی شلوغ و مردمی پر جنب و جوش که برای اولین بار ویروس جدید کرونا از آنجا سر بر آورد. از تاریخ ۳۱ دسامبر ۲۰۱۹ که کمیسیون بهداشت و درمان در ووهان چین تعدادی از

[Downloaded from mshsj.ssu.ac.ir on 2026-11-18]
[DOR: 20.1001.1.24766879.1398.4.4.9.9]
[DOI: 10.18502/mshsj.v4i4.2542]

موارد پنومونی با اتیولوژی ناشناخته را در این شهر گزارش کردند تا تاریخ ۷ ژانویه ۲۰۲۰ که مقامات چینی در تعامل با سازمان بهداشت جهانی متوجه یک کرونا ویروس جدید شدند، تنها ۷ روز طول کشید و چین بلافاصله اقدامات ایزوله سازی و قرنطینه را آغاز کرد. اقدامات پیشگیرانه چینی‌ها مبتنی بر سیاست بیماریابی در اماکن عمومی و حتی خانه‌ها تا قرنطینه مناطق و شهرهای آلوده و ایجاد محدودیت‌های آمد و شد برای میلیون‌ها نفر ساکنین این مناطق بوده است. چینی‌ها کمیته مرکزی (رهبری پاسخ به اپیدمی) را به رهبری نخست وزیر و کمیته استانی را به رهبری استاندار تشکیل دادند. قرنطینه تمامی شهرهای مرکز شیوع ویروس در استان هوبی، برقراری مقررات منع رفت و آمد در شهرهای تحت قرنطینه، ایجاد تیم‌های نظارت مرکزی و گسیل آن‌ها به مراکز استان‌های درگیر از سوی دولت مرکزی، بسیج تمامی امکانات دستگاه‌های دولتی و بیمارستان‌ها، افزایش طول دوره تعطیلی سال نو چینی، کنترل ترافیک، لغو تمامی اجتماعات و تقویت آموزش بهداشت عمومی از مهمترین اقدامات دولت چین در مواجهه مؤثر با این ویروس بود. آن‌ها توانستند با چنین اقدام‌هایی روند ابتلا به ویروس جدید و روند مرگ و میر ناشی از آن را به تدریج کاهشی کنند. به‌طوریکه اخیراً شهر ووهان نیز از قرنطینه خارج شده است (۴-۲).

کره جنوبی دیگر کشوری است که مواجه مردم این کشور با ویروس زیاد می‌باشد. مسؤولین کره جنوبی در ابتدا تصور درستی از میزان جدی بودن موضوع نداشتند، با اینکه نکات بهداشتی را دائماً به شهروندان خود گوشزد می‌کردند اما در مناطق آلوده قوانین منع رفت و آمد وضع نشده بود و حتی کسب وکارها نیز به کار خود ادامه می‌دادند. با گسترش قابل ملاحظه بیماری در این کشور، دولت کره جنوبی متوجه ابعاد فاجعه شد و از اواسط فوریه شدیدترین تدابیر قرنطینه را برای برخی شهرها و استان گیونگ سانگ شمالی در نظر گرفت. تعطیلی مراکز آموزش عالی و مدارس برای دوره‌ای طولانی، جلوگیری از گردهمایی‌ها و برگزاری تجمعات، قرنطینه کردن محل‌هایی که شیوع ویروس در آن‌ها سریع بوده، استفاده از نقشه‌های الکترونیکی برای شناسایی مبتلایان و آگاهی از نحوه تردد و جابجایی آن‌ها، قرنطینه سخت گیرانه مبتلایان، تخصیص بودجه مکمل برای مبارزه با کرونا و افزایش سطح هشدارها از جمله اقدامات دیگر کره‌ای‌ها بوده است (۵،۶).

هنگ کنگ نیز علی‌رغم همسایگی با چین و ارتباطات بسیار وسیع با این کشور توانسته موفقیت خوبی را در کنترل این ویروس به دست آورد. اهم اقدامات هنگ کنگ شامل؛ وضع مقررات سختگیرانه و مجازات سنگین برای افرادی که مقررات را رعایت نمی‌کنند، اختصاص یارانه به همه شهروندان برای جبران خسارت تعطیلی کسب و کارهای خصوصی، پرداخت وام کم بهره به کسب و کارهای بزرگ و توزیع رایگان ماسک و کالاهای بهداشتی برای جمعیت فقیر بوده است (۷). دیگر کشور شرق آسیایی متأثر از این ویروس ژاپن بوده که علی‌رغم داشتن جمعیت آسیب پذیر سالمند، میزان مرگ و میر ناشی از ویروس را در سطح بسیار پایینی نگه داشته‌اند. آن‌ها با اقداماتی همچون؛ ترویج دورکاری ادارات و شرکت‌های بزرگ و کوچک، واگذاری برخی از تصمیم گیری‌ها به دولت‌های محلی بر اساس دستورالعمل‌های وزارت بهداشت، تعطیلی بلند مدت مدارس و دانشگاه‌ها و ارائه یارانه به کارگران و کارمندان جهت ماندن در منزل برای مراقبت از کودکان، تعطیلی کلیه تجمعات و اماکن عمومی و افزایش ظرفیت انجام تست‌های تشخیصی به حدود ۴ هزار مورد در روز، توانسته‌اند مواجهه مناسبی با شیوع این ویروس داشته باشند (۸).

در ایران شیوع این ویروس، در تاریخ ۲۹ بهمن ۱۳۹۸ به‌طور رسمی اعلام شد. در حال حاضر روند ابتلا و مرگ گزارش شده در ایران نگران کننده به نظر می‌رسد، اما محدودیت‌ها و محرومیت‌های حاصل از تحریم‌های بین المللی، ناشناخته بودن بیماری، عدم استفاده کارآمد از ظرفیت فناوری اطلاعات در مدیریت افکار عمومی و فقدان نگاه فرابخشی به مسأله سلامت، موجب ظهور ترس و بروز واکنش‌های هیجانی در جامعه گردیده است. نگاهی به سیاست‌ها و اقدامات کلیدی اولین کشورهای درگیر با ویروس در شرق آسیا که پیش‌تر بدان اشاره گردید، نشان می‌دهد وقوع یک اپیدمی فقط یک مسأله مهم سلامتی نیست بلکه ابعاد و پیامدهای آن فراتر از نظام سلامت بوده و همه بخش‌های یک کشور را تحت تاثیر قرار می‌دهد.

تجربه کشورهای درگیر بیماری نشان می‌دهد تمامی سیاست‌ها و اقدامات در راستای کمک به قطع زنجیره انتقال و کاهش انتشار ویروس از طریق کاهش تماس و افزایش فاصله فیزیکی بین افراد مشکوک و سالم می‌باشد. از طرف دیگر با در نظر گرفتن این مسأله که عمده انتقال

[Downloaded from mshsj.ssu.ac.ir on 2026-11-18]
[DOR: 20.1001.1.24766879.1398.4.4.9.9]
[DOI: 10.18502/mshsj.v4i4.2542]

در جامعه و مکان‌های عمومی صورت می‌گیرد راهبردهای ارایه شده در این نوشتار بر مدیریت مکان‌های عمومی، کاهش تماس انسان با انسان، افزایش فاصله فیزیکی اجتماعی، محدودیت مسافرت‌های درون و برون شهری و تاکید بر قرنطینه مبتنی بر خانه می‌باشد.

اولین و اساسی‌ترین اقدام، تشکیل مرکز فرماندهی مدیریت کنترل و پیشگیری با هدایت مستقیم بالاترین مقام رسمی کشور از جمله رئیس جمهور یا معاون اول ایشان با تاکید بر همراهی فعال همه دستگاه‌های ذیربط می‌باشد. فرهنگ‌سازی و ارائه آموزش‌های لازم به‌طور گسترده به عموم مردم در خصوص روند فعلی همه گیری و روش‌های پیشگیری از ابتلا به بیماری شامل: رعایت بهداشت فردی، ماندن در خانه و احتراز از برگزاری تجمعات فامیلی و مراسم‌های مختلف صورت پذیرد. همزمان دولت مقررات و مشوق‌های لازم در این زمینه را فراهم و اجرایی کند. در گام بعدی بایستی کلیه مکان‌های عمومی و محل‌های تجمع علمی، اجتماعی، فرهنگی، هنری و ورزشی، کافه‌ها و رستوران‌ها و موارد مشابه تعطیل شوند و مقررات و مشوق‌های لازم برای کسب و کارها، تدوین و اجرا شود. در خصوص حمل و نقل بین شهری و درون شهری با در نظر گرفتن سطح بندی مناطق آلوده (وضعیت قرمز) و کمتر آلوده (وضعیت نارنجی) طیفی از محدودیت‌های رفت و آمد به طور مثال توقف کامل تا محدودیت در رفت و آمدها و انجام غربالگری در ایستگاه‌های جابجایی مسافر و مبادی ورود و خروج شهر و بیماریابی استاندارد و فعال اقدام نمود. لازم است تمامی پروتکل‌های تشخیصی و درمانی، به روزرسانی شده و همزمان اهتمام وزارت بهداشت بر فراهم آوردن تمام امکانات برای ایستگاه‌های غربالگری، آزمایشگاه‌های تشخیصی و مراکز درمانی باشد. مراکز ارائه دهنده خدمات دولتی مانند بانک‌ها به‌صورت محدود و شیفت بندی شده به ارائه خدمت پرداخته و ارائه خدمات الکترونیک و دور کاری به سرعت تسهیل گردد. در خصوص افراد آسیب پذیر و سالمندان، بیماریابی به صورت فعال و از طریق ظرفیت مراکز بهداشتی و درمانی و خانه‌های بهداشت صورت پذیرد و آموزش‌های اختصاصی برای این افراد در جهت پیشگیری از ابتلا به‌طور گسترده‌تری ارائه گردد. کلیه این اقدامات به‌صورت فعال و با دادن اختیارات لازم باید در سطح استان‌ها و با هدایت استانداران صورت پذیرد. همزمان با این اقدامات، تقویت کمپین‌های اطلاع‌رسانی و آموزشی و ارایه مشوق‌ها و حمایت‌های لازم به افراد، خانواده‌ها و کسب و کارها در راستای حمایت از ماندن در خانه و استفاده از ظرفیت سیستم پزشکی از راه دور موجب خواهد شد دولت در کوتاه‌ترین زمان مدیریت همه گیری را انجام داده و روند ابتلا و مرگ و میر را نزولی کند.

References

1) Chen S, Yang J, Wang W, Barnighausen T. COVID-19 control in China during mass population movements at New Year. The LANCET 2020; 395 (10226): 764-66. doi: https://doi.org/10.1016/S0140-6736(20)30421-9.
2) Heyman D, Nahoko SH. COVID-19: What is next for public health? The LANCET 2020; 395 (10224): 542-45. doi: https://doi.org/ 10.1016/ S0140- 6736(20)30374-3.
3) Cheung JCH, Ho LT, Cheng JV, Cham EYK, Lam KN. Staff safety during emergency airway management for COVID-19 in Hong Kong. The Lancet Respiratory Medicine 2020; Epub ahead of print. doi: https://doi.org/10.1016/S2213-2600(20) 30084-9.
4) Yi Y, Shang W, Rao X. Facing the COVID- 19 outbreak: What should we know and what could we do? J Med Viro 2020; 1-2. doi: https:// doi. org/10.1002/jmv.25720.
5) World Health Organization. Global surveillance for human infection with coronavirus disease (COVID-19). WHO: Switzerland, Geneva. 2020: 1-4.
6) World Health Organization. Report of the WHO-China Joint Mission on Coronavirus Disease 2019 (COVID-19). WHO: Switzerland, Geneva. 2020: 3-11
7) Kim C. Hong Kong declares a state of emergency in response to five confirmed coronavirus cases. Available From URL: https:// www. vox. com/ 2020/ 1/ 25/ 21081400/ coronavirus- cases-hong- kong-emergency. Last Access: mar 7, 2020.
8) Mainichi T. Japan adopts basic policy to fight spread of coronavirus outbreak. Available From URL: https:// mainichi. jp/ english/ articles/ 20200225/ p2g/00m/0na/065000c. Last Access: mar 7, 2020.

Published by: Shahid Sadoughi University of Medical Sciences www.mshsj.ssu.ac.ir

[Downloaded from mshsj.ssu.ac.ir on 2026-11-18]
[DOR: 20.1001.1.24766879.1398.4.4.9.9]
[DOI: 10.18502/mshsj.v4i4.2542]

Letter to Editor

East Asia's Strategies for Effective Response to COVID-19: Lessons Learned for Iran

Leila Doshmangir [1], Alirez Mahbub Ahari [2], Kamal Qolipour [3], Saber Azami-Aghdash [3], Leyla Kalankesh [4], Parinaz Doshmangir [5], Khorshid Mobasseri [6], Rahim Khodayari-Zarnaq [3*]

[1] Associate Professor, Department of Health Management and Policy, School of Management and Medical Informatics, Tabriz University of Medical Sciences, Tabriz, Iran
[2] Associate Professor, Department of Health Economics, School of Management and Medical Informatics, Tabriz University of Medical Sciences, Tabriz, Iran
[3] Assistant Professor, Department of Health Management and Policy, School of Management and Medical Informatics, Tabriz University of Medical Sciences, Tabriz, Iran
[4] Associate Professor, Department of Health Information Technology, School of Management and Medical Informatics, Tabriz University of Medical Sciences, Tabriz, Iran
[5] Ph.D. in Health Education and Promotion, Public Health Center, Tabriz University of Medical Sciences, Tabriz, Iran
[6] Ph.D. student of Gerontology, School of Health, Tabriz University of Medical Sciences, Tabriz, Iran

*** Corresponding Author:** Rahim Khodayari- Zarnaq
rahimzarnagh@Gmail.com

Citation: Doshmangir L, Mahbub Ahari A, Qolipour K, Azami-Aghdash S, Kalankesh L, Doshmangir P, et al. East Asia's Strategies for Effective Response To COVID-19: Lessons Learned for Iran. Manage Strat Health Syst 2020; 4(4): 370-3.

Received: March 12, 2020
Revised: March 14, 2020
Accepted: March 14, 2020

A B S T R A C T

The spread of the new Corona virus, known as COVID-19, has raised concerns and problems for many countries, and its out-of-China exposure is worryingly increasing. This trend is increasing in our country as well and has reached a critical point in some of the infected cities. This article attempts to provide appropriate strategies for controlling the virus for Iran based on the East Asia countries response that have had the first and most exposure to the virus.

Key words: COVID-19, Strategy, East Asia, Iran

[Downloaded from mshsj.ssu.ac.ir on 2026-11-18]
[DOR: 20.1001.1.24766879.1398.4.4.9.9]
[DOI: 10.18502/mshsj.v4i4.2542]